

3. Колосова И. В. Формирование культуры педагогического общения будущих специалистов дошкольного образования в комплексе «педколедж-педвуз» (спец. 031100.00 – педагогика и методика дошкольного образования) : дис. кандидата пед. наук : 13.00.08 / Колосова Ирина Викторовна. – Челябинск, 2005. – 168 с.

4. Мандрико Т. В. Інноваційні підходи до формування професійної підготовки майбутніх вчителів початкової школи на заняттях педагогіки / Мандрико Т. В., Михайленко Н. В. // Підготовка вчителя початкової школи в умовах нової парадигми освіти : матеріали міжнародної науково-методичної конференції (до 170-річного ювілею). – 1–2 квітня. – Київ, 2004. – С. 228–230.

5. Пащенко В. О. Професійна підготовка вчителя / В. О. Пащенко // Підготовка педагогічних кадрів до роботи в умовах нової структури і змісту початкової освіти : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. – 23–25 квітня 2001 р. – Полтава, 2001. – С. 3.

6. Савченко О. Я. Удосконалення професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів / О. Я. Савченко // Підготовка педагогічних кадрів до роботи в умовах нової структури і змісту початкової освіти : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. – 23–25 квітня 2001 р. – Полтава, 2001. – С. 5–9.

УДК 159.947.5

Сесик О. О.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МОТИВАЦІЙНИХ ТЕХНІК ТА ПРОДУКУВАННЯ ІНТЕР'ЄР-ІДЕЙ У СПІВПРАЦІ ВЧИТЕЛЯ ТА УЧНІВ

Постановка проблеми. Питання необхідності та особливостей використання мотиваційних технік у співпраці вчителя та учнів обумовлене постійним оновленням змісту навчання, зміною його структури, яка все більше вимагає від учнів уміння самостійно одержувати знання. Тому, з метою підвищення якості навчання, необхідно сформулювати у дітей стійкий інтерес до пізнавальної діяльності. Таким чином, школа, точніше, педагоги мають знаходити практичні шляхи реалізації цієї мети. Це завдання не слід відокремлювати від навчально-виховного процесу. Несформованість навчальної мотивації призводить до того, що дитина, не маючи інтересу до шкільних занять, не може досягти успіхів у навчанні. Тому вивчення окресленої проблеми доцільно здійснювати, враховуючи, що виховання навчальних мотивів, потреб, інтересів є необхідною умовою ефективності навчально-виховного процесу і гармонійного розвитку особистості.

Аналіз останніх досліджень. Зорієнтованість сучасної школи на розвиток особистості учнів, становлення креативної, мислячої, громадсько-активної людини значною мірою визначає необхідність дослідження цього питання. В основу використання мотиваційних технік у співпраці вчителя та учнів покладено ідеї про вільний розвиток і виховання дитини Ж. Ж. Руссо, Й. Песталоцці, філософа, психолога і педагога Дж. Дьюї.

Принципи цієї технології досліджували відомі вчені В. Гончаров, А. Леонт'єв, А. Маслоу, Д. Макклелланд, С. Радомский, Д. Узнадзе, які твердили, що успіх у будь-якій діяльності залежить не лише від здібностей, а й від мотивації, тобто від прагнення самостверджуватися, досягати високих результатів, наслідувати кумирів тощо. Причому, чим вищий рівень мотивації, тим більше чинників (мотивів) спонукають людину до діяльності, тим більше зусиль вона схильна докладати. Традиції своїх попередників розвивають сучасні науковці Л. Гриценко, Л. Дзюбо, Н. Пророк, І. Спрингта інші, науково обґрунтовуючи думку про те, що сила мотивації та стійкість лінії поведінки особистості не лише інша в різних людей, а й змінюється з часом. Тому завданнями педагога, психолога є сприяння, підкріплення та посилення

власної первинної мотивації учнів, які здобули певні досягнення та спрямованість особистості на подальші успіхи у навчанні.

В. Калошин акцентував увагу на тому, що проблема мотивації досягнень належить до старих, традиційних шкільних проблем. Причому підвищити мотивацію шляхом розвитку пізнавального інтересу вдається лише окремим, талановитим учителям.

Постановка завдання. Обґрунтувати доцільність застосування мотиваційних технік та продукування інтер'єр-ідей у співпраці вчителя та учнів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вчителі із власного досвіду знають, що людину не можна успішно навчати, якщо вона ставиться до учіння і знань байдуже, без інтересу, не відчуючи і не усвідомлюючи потреби в них. Тому перед навчальним закладом постає завдання формування і розвитку в учнів позитивної мотивації учбової діяльності. Для того, щоб учень по-справжньому поринув у роботу, потрібно, аби завдання, поставлені перед ним у процесі навчання, були не лише зрозумілими, але й внутрішньо прийнятними ним, тобто стали особистісно-значущими.

Спрямованість особистості виявляється через конкретну діяльність, вчинки і поведінку. Саме вона спрямовує рух особистості в соціальному просторі і часі, а в основі спрямованості особистості спортсмена лежить відповідна мотивація. Вона складається із взаємозв'язку якостей, цілей і потреб особистості, які є стимулами і важливі для досягнення мети в певній ситуації.

Сила мотивації та стійкість лінії поведінки особистості не лише у кожного особлива, індивідуальна, а й змінюється з часом. Тому завданнями вчителя, психолога є сприяння, підкріплення та посилення власної первинної мотивації учнів, які виявляють бажання вчитися, та відшукування оптимальних мотиваційних технік, спрямованих на подальші успіхи особистості у навчанні.

М. Варій у своїй праці аналізує роботи зарубіжних учених, зокрема вказує на те, що Роббінс визначає мотивацію як процес, який викликає, спрямовує і формує людську поведінку щодо досягнення якоїсь мети. Мотивація спрямована на кожну з цілей поведінки. Грінберг і Берон визначають мотивацію як «процес, який викликає, спрямовує і формує людську поведінку щодо досягнення якоїсь мети». Тотожної думки дотримуються Буханан і Гучинські: «Мотивація – це трудомісткий психологічний процес ініціації, вкладення енергії, наряду і формування цілеспрямованої поведінки». У подальшому автори так вказують на процес ухвалення управлінських рішень: «Мотивація – когнітивний процес ухвалення рішення, який ініціює, вкладає енергію, спрямовує поведінку і керує нею» [1].

Мотивація учіння або навчальний мотив – система природних, соціальних і особистісних чинників, що спонукають до відвідування навчального закладу, виконання вимог учителів чи викладачів, включення у процес навчання, до зусиль, необхідних для подолання труднощів, до реалізації у процесі навчання власної схильності, до розвитку здібностей, до навчальної взаємодії тощо. Мотив учіння – це усвідомлена потреба учня здійснювати організовану навчально-пізнавальну діяльність [2].

Мотивація потреби в досягненнях тісно пов'язана з постановкою мети і стимулює учнів докладати відповідних зусиль для її здійснення. Досвідом і спостереженнями педагогів, шкільних психологів доведено, що чим конкретніше поставлені цілі, тим більшим виявляється їх спонукальний вплив. Загальні, неконкретизовані цілі часто мають характер декларацій і не стимулюють до діяльності. Конкретизація мети, розробка проміжних цілей (етапів) і засобів їх досягнення – важливий мотиваційний фактор успіхів у навчальній діяльності.

До завдання формування мотивації навчання необхідно підходити з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дитини. Формування мотивації визначається її резервами в кожному віці, зоною її «найближчого розвитку». Ці резерви не актуалізуються самі по собі, а мобілізуються тільки в процесі тісної співпраці вчителя та учнів [2].

Організувати таку розвивальну діяльність має вчитель. Слід зазначити, що доречною тут є допомога шкільного психолога.

Запровадження у виробництво нової техніки й технологій, становлення й розвиток ринкових відносин і нових форм господарювання, зростання обсягу знань про перетворення матеріалів, енергії та інформації в інтересах людини, про загальні принципи цих перетворень вимагає підвищення рівня технологічної культури підростаючого покоління. У зв'язку з цим технологічна освіта старшокласників покликана забезпечити ґрунтовне оволодіння ними знань про закономірності проектної, техніко-технологічної та побутової діяльності, спираючись на знання основ наук на рівні загальнонавчальних закономірностей; всебічне ознайомлення з професією, що відповідає індивідуальним можливостям учня; формування здатності мобілізувати свої потенційні творчі можливості в різних видах діяльності [3].

Трудове навчання завжди було орієнтовано на практичну підготовку учнів, застосування знань на практиці, володіння різними засобами праці, що вирізняло даний предмет від інших тим, що учнів залучали до розв'язання практичних завдань, наближених до реального життя. Очевидною є потреба розвинути сильні сторони предмету і відмовитись від тих, що не відповідають сучасним вимогам виробничої діяльності людини, акцентуючи увагу на формуванні в учнів таких умінь, які є незалежними від змісту, що постійно змінюється, і таким чином заохотити дітей до співпраці [3]. Тому головна мета учителя трудового навчання – формування технологічно грамотної особистості, підготовленої до життя і активної трудової діяльності в умовах сучасного високотехнологічного, інформаційного суспільства. Досягнення поставленої цілі забезпечується змістом трудового навчання, який розроблено відповідно до Державних стандартів освітньої галузі «Технологія».

Таким чином, під час викладання даного предмету вчитель, враховуючи необхідність реалізації завдань формування мотивації, повинен добирати варіативні модулі, виходячи з індивідуальних інтересів і здібностей учнів, наявної матеріально-технічної бази, регіональних особливостей і виробничого оточення, в якому знаходиться школа. Одним із таких варіативних модулів є «Технологія дизайну предметів інтер'єру». Вивчення цього модуля є доповненням базового, на якому діти набувають знань про дизайн, технології створення дизайн-проекту, продукують інтер'єр-ідеї, у них формуються вміння розробляти проектно-технологічну документацію.

Висновки. Отже, для того, щоб підвищити якість навчання, необхідно сформуванню у дітей стійкий інтерес до пізнавальної діяльності. Тому школа має знаходити практичні шляхи досягнення цієї мети. Це завдання не є чимось окремим від навчально-виховного процесу. Несформованість навчальної мотивації, що проявляється у небажанні вчитися, відвідувати школу, відсутності інтересу до занять, переважанні негативних емоцій у процесі навчання, страхах, нерозумінні змісту навчання, призводить до того, що дитина не може досягти успіхів у навчанні. В подальшому цей неуспіх може трансформуватися на інші види діяльності, особливо пов'язані з процесом набуття нових знань.

Література

1. Варій М. Й. Загальна психологія : [підр. для студ. ВНЗ] / М. Й. Варій. – [3-тє вид.]. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 1007 с.

2. Дзюбо Л. В. Діагностика навчальної мотивації: збірник методик / Людмила Дзюбо, Людмила Гриценюк. – К. : Шк. світ, 2011. – 128 с. – (Бібліотека «Шкільного світу»).
3. Технології. 10–11 класи : навчальна програма. Рівень стандарту, академічний рівень. Варіативні модулі. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2010. – 140 с.
4. Тхоржевський Д. О. Методика трудового та професійного навчання : [у 3 ч.] / Тхоржевський Д. О. – К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2000. – Ч. 2 : Загальні засади методики трудового навчання. – 186 с.
5. Пелагейченко М. Л. Усі уроки технологій. 10–11 класи. Варіативний модуль / М. Л. Пелагейченко. – Х. : Вид. група «Основа», 2014. – 272 с.
6. Лещук Р. М. Технологія дизайну предметів інтер'єру. Дидактичні матеріали варіативного модуля. 10–11 класи.
УДК 159.9

Сіткар В. І.

ЕМПІРИЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ЕТНІЧНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ СФЕРИ

Постановка проблеми. Ми не думаємо про свою культуру кожного дня і не обов'язково її бачимо. Ми постійно спостерігаємо навколо себе маніфестації свого та чужого культурного спадку – схожості та відмінності, - проте нам важко осмислити культуру (субкультуру) на соціопсихологічному рівні. Оскільки культура невидима ми, зазвичай, прибігаємо до інших, частіше спостережуваних понять, для того щоб пояснити собі поведінку людей та зрозуміти її.

Незалежно від того, що ми думаємо про культуру в своєму повсякденному житті, ми не можемо ігнорувати той факт, що багато чого в нашій поведінці занурено в традиції нашої власної культури, а точніше субкультури. Більшість людей, які відторгають ідею культури, мабуть, через почуття безпеки говорять, що їх культура (субкультура) не охоплює уявлень про культурний спадок, а кидає виклик традиціям і минулому. Проте цікавим є те, що кидаючи виклик культурі і відторгуючи її, ці люди насправді живуть своїми культурними звичаями та цінностями [2, с. 51].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Ми не завжди здатні відокремлювати себе від своєї культурної передісторії і прихильності, з тим щоб зрозуміти поведінку інших. Цей тип опору формує основу етноцентризму – розглядання та інтерпретації поведінки навколишніх через власні культурні фільтри [2, с. 42]. Етноцентризм тісно пов'язаний зі стереотипами. Стереотипи – це узагальнені установки, уявлення або думки відносно людей, які належать до інших культур, ніж наша. Стереотипи можуть ґрунтуватись на фактах, проте часто є комбінаціями фактів та видумок стосовно представників певної культурної групи.

На перший погляд Україна – майже етнічно однорідна країна (етнічні українці складають біля трьох четвертих населення). Проте соціологічні дослідження останніх років вказують, що соціально- та етнокультурно склад населення нашої країни значно складніший. На думку провідних українських соціологів населення України приблизно на 94% складається з трьох великих лінгво-етнічних груп: україномовних українців (біля 40%), російськомовних українців (33-34%), російськомовних росіян (21%). В багатьох місцевостях (здебільшого прикордонних) компактно проживають багато іншоетнічних груп (росіяни, венгри, румуни, молдавани, гагаузи, татари, болгары, греки, поляки, словаки, німці, караїми та ін.). Тому, українське суспільство – полікультурне, з усіма звідси витікаючими проблемами, які породжує багатокультурність. Варто зауважити, що поняття «багатокультурність» відображає культурний устрій і практику саме в демократичних, соціальних, правових державах. В якійсь мірі він є показником демократичності та суспільного ладу [5].